

Mag. Andrej Tomšič

VAROVANJE ZASEBNOSTI IN OSEBNIH PODATKOV

POMEN VARSTVA OSEBNIH PODATKOV V DIGITALNI DOBI

Otroci in mladostniki predstavljajo ranljivo skupino zlasti
zaradi:

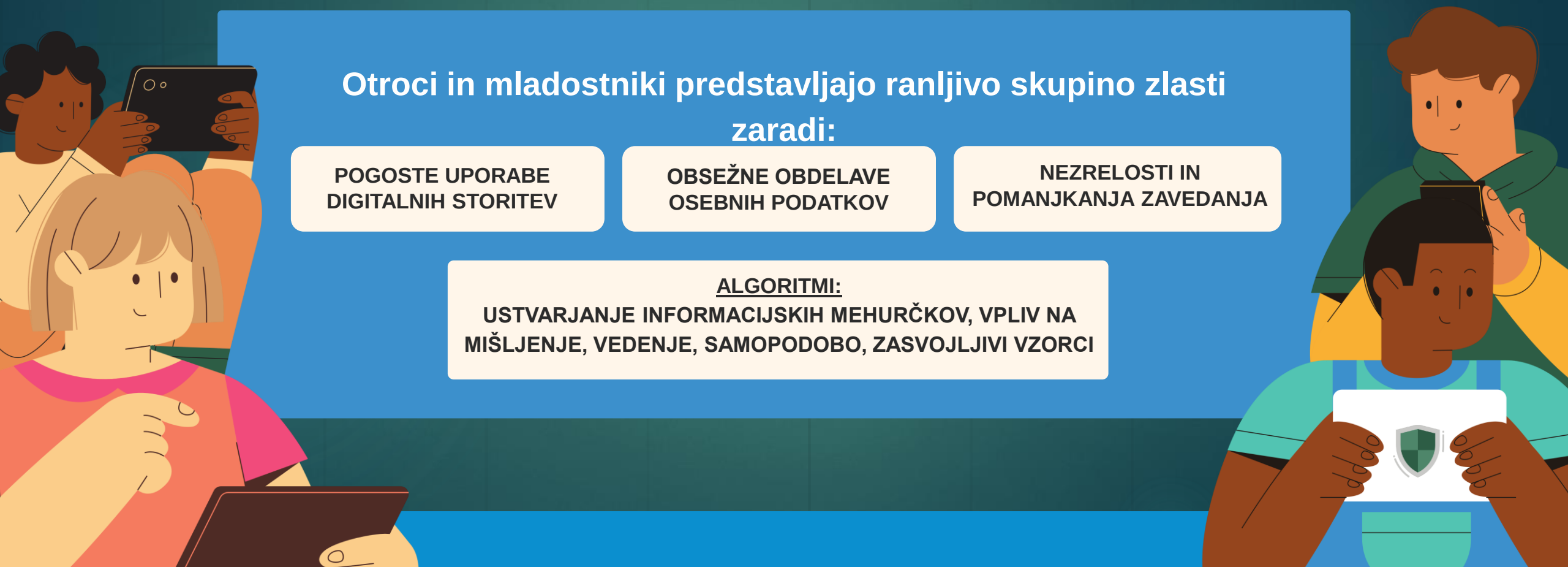
POGOSTE UPORABE
DIGITALNIH STORITEV

OBSEŽNE OBDELAVE
OSEBNIH PODATKOV

NEZRELOSTI IN
POMANJKANJA ZAVEDANJA

ALGORITMI:

USTVARJANJE INFORMACIJSKIH MEHURČKOV, VPLIV NA
MIŠLJENJE, VEDENJE, SAMOPODOBO, ZASVOJLJIVI VZORCI

CILJ: ozaveščanje in opolnomočenje

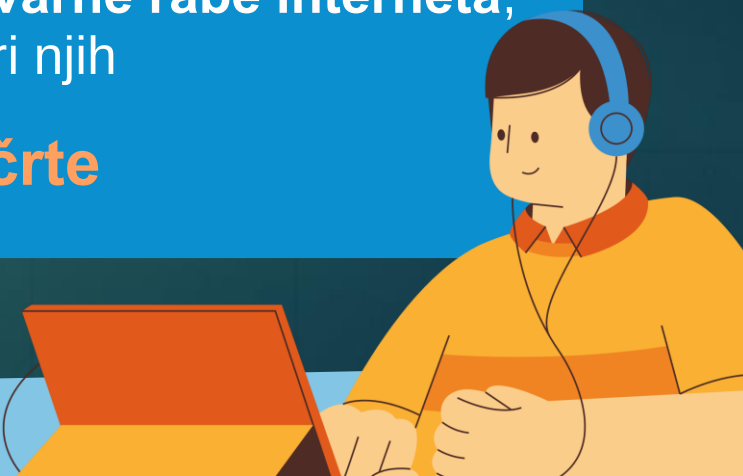
Bistveni poudarki:

- razumevanje, zakaj je osebne podatke treba varovati in kako se obdelujejo
- prilagojen pristop
- znanje o mehanizmih zaščite (na koga se obrniti, varna gesla, nastavitve zasebnosti, pravica do izbrisa itd.)

Vloga staršev in učiteljev: ključni pri ozaveščanju in učenju varne rabe interneta, vendar! pomanjkanje znanja in informacij tudi pri njih

Potreba po vključitvi vsebin v učne načrte

DOSEDANJE AKTIVNOSTI IP

PROJEKTI
iDecide, Arcades

MNENJA IP

SMERNICE IP

www.ip-rs.si

Postani

PRIVACYPRO

- Od začetka 2025 do konca 2026.
- Otroci 6-14 let, starši, učitelji in drugi strokovnjaki, ki se ukvarjajo z otroki
- Številne aktivnosti z namenom ozaveščanja: **namizna igra, stripi, izobraževalni videoposnetki, delavnice za učitelje**, dnevi odprtih vrat, **nagradni natečaj, telefonsko in pisno svetovanje** in druge aktivnosti

3-5

20 min

6+

POSTANI VARUH PODATKOV

POUČNA
DRUŽABNA
IGRA

Geslo za telefon

G3sLO*.

#0101!!!

Med sošolci se je razvnela razgreta debata o geslih, ki jih za zaklepanje telefonov uporabljajo starši. Zdaj vsi veste gesla vseh! To zagotovo ni bila najboljša ideja. Kaj pa starši? Tudi oni morajo biti previdni in ne smejo deliti svojih gesel brezskrbno, niti s svojimi otroki.

TI UGIBAJ
ALI POGLEJDRUGI UGIBA
ALI POGLEJA

Spletni nakup

Če dolgo si si želela plavutke, da bi lahko plavala hitreje kot ribe. Z mamο jih poiščeta v znani spletni trgovini in jih naročita. Spletna trgovina hteva podatek o starosti, da ti dovoli nakup.

TI POGLEJ

Novi hobi

Če bi spoznala nove prijatelje, zato si se poleg šahovskega krožka vpisala tudi na likovne delavnice. Prijatelji nas bogatijo, interesi pa spreminjajo.

SPREMENI

O ZASEBNOSTI IN OSEBNIH PODATKIH

- Sposobnost posameznika ali skupine, da sebe ali informacije o sebi zadrži za sebe in **se odloča kaj in komu bo odkrila**
- **NE GRE SE ZA SKRIVANJE, TEMVEČ ZA MOČ ODLOČANJA!**
- Podatki so **MOČ** in podatki imajo **VREDNOST!**
- Ko dajemo podatke drugim, jim dajemo tudi del moči nad nami in vrednost, ki jo imajo.
- **VRSTE ZASEBNOSTI**
 - PROSTORSKA (35. člen Ustave RS)
 - KOMUNIKACIJSKA (35. člen Ustave RS)
 - INFORMACIJSKA ZASEBNOST = VARSTVO OSEBNIH PODATKOV (38. člen Ustave RS)
- Različna med posamezniki, kulturami, državami, času...
- Nekje predmet ustavnega, zakonskega varstva
- Ni absolutna pravica, omejena je z npr.
 - davčno zakonodajo
 - kazenskimi postopki
 - pravica dostopa do informacij javnega značaja

KLJUČNI POJMI

1. **OSEBNI PODATEK** pomeni katero koli informacijo v zvezi z določenim ali določljivim posameznikom;

določljiv posameznik je tisti, ki ga je mogoče **neposredno** ali **posredno** določiti, zlasti z navedbo identifikatorja, kot je ime, identifikacijska številka, podatki o lokaciji, spletni identifikator, ali z navedbo enega ali več dejavnikov, ki so značilni za fizično, fiziološko, genetsko, duševno, gospodarsko, kulturno ali družbeno identiteto tega posameznika.

KAJ (VSE) SO OSEBNI PODATKI

Kaj misliš, kateri so najbolj vredni?

PSEVDONIMIZIRANI SO OSEBNI

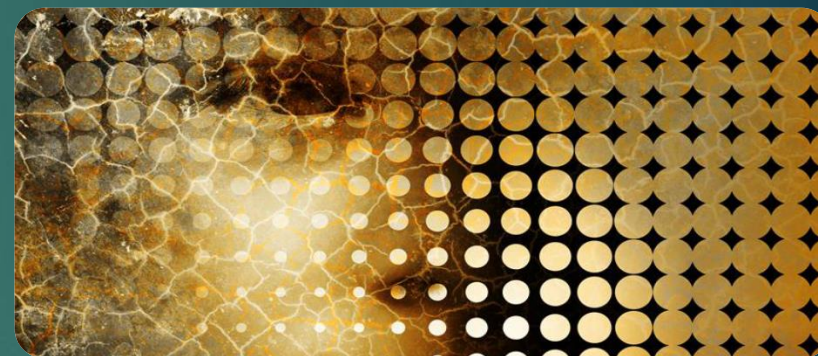
Anonimizirani niso

KLJUČNO VPRAŠANJE JE, ALI SE DA DOLOČITI POSAMEZNIKA

In ne, ali ga jaz/mi znamo določiti

OSEBNI PODATKI ALI NE?

- telefonska številka
 - centrale?
 - mobilna tel. številka?
 - samo številka, brez imena/priimka...?
- EMŠO, davčna, številka zdravstvenega zavarovanja
- fotografija otroka
- IP naslov
 - računalnika v spletni kavarni?
 - vaše tablice?
- psevdonimi
- podatki o nakupih, preferencah, statusih, ocenah
- barva las
- marjetica75@gmail.com?

Osebni podatek JE

- ime in priimek
- tvoj datum rojstva
- razred, ki ga obiskuješ
- skupina v nogometnem klubu, kjer treniraš nogomet
- tvoja številka noge
- ocene iz tvojega spričevala

KAJ JE IN KAJ NI OSEBNI PODATEK?

Osebni podatek NI

- ime trgovine
- ime šole
- ime nogometnega kluba
- ime aplikacije
- ime sosedovega psa
- številka 38

POSEBNE VRSTE OSEBNIH PODATKOV

- rasno ali etnično poreklo,
- politično mnenje,
- versko prepričanje,
- filozofsko prepričanje
- članstvo v sindikatu
- genski podatki,
- biometrični podatek za namene edinstvene identifikacije posameznika,
- podatki v zvezi z zdravjem ali
- podatki v zvezi s posameznikovim spolnim življenjem ali spolno usmerjenostjo

Terjajo še močnejšo zaščito, saj imajo zlorabe lahko trajne, resne in nepopravljive posledice za posameznike!

KLJUČNI POJMI

2. ZBIRKA OSEBNIH PODATKOV - elektronsko ali na papirju vodene zbirke podatkov o fizičnih osebah (tabele, aplikacije, razvidi, šifranti, baze, personalne mape....)

- **kadrovske evidence** (evidence o stroških dela, izrabi delovnega časa itd.);
- **druge zbirke o zaposlenih** (npr. evidence dodeljene opreme, podatki u uporabi interneta, službenih vozil...);
- **podatki o strankah** (kupci, udeleženci, komitenti, zavarovanci, člani klubov zvestobe, člani društva, učenci, učitelji, starši...);
- **zbirke podatkov o tretjih osebah** (druge zbirke, ki nastajajo v določenem okolju, npr. posnetki videonadzora, seznam prijavljenih na____, seznam naročnikov na e-novice...)
- **Zakonodaja o varstvu OP se nanaša na zbirke, ki jih o posameznikih vodijo podjetja/inštitucije oz. procese obdelav**
 - med cca 5 in 50 zbirk, odvisno od sektorja, velikosti...
- **In na avtomatizirano obdelavo OP**

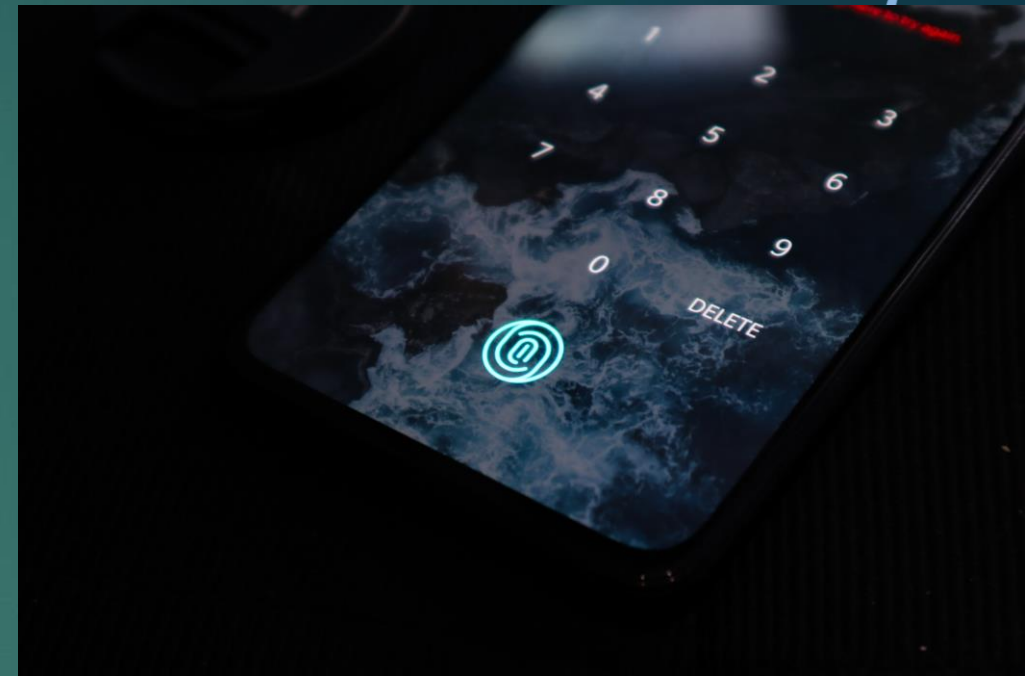
ZAKONODAJA

- **Splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR oz. SUVP)** se uporablja od **25.5.2018**
 - Splošna uredba prepušča urejanje določenih področij državam članicam
 - Biometrija, genski podatki, zdravstvo, postopkovni vidiki, relacije do drugih področij (mediji, informacije javnega značaja, raziskovalna dejavnost...)
- **Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2)** se uporablja od **26.1.2023**
 - Ureja zgraj navedena področja, uveljavljanje pravic posameznika, pooblastila nadzornega organa, videonadzor, podatke ob dogodkih...
- V praksi: potrebno poznavanje in spoštovanje **tako GDPR kot ZVOP-2 (skupaj)**
- **Področni predpisi** (npr. **Zakon o osnovni šoli – Zosn**, **Zakon o gimnazijah - ZGim**)

KLJUČNI POJMI

3. OBDELAVA OSEBNIH PODATKOV je kakršnokoli delovanje ali niz delovanj, ki se izvaja z OP, zlasti zbiranje, pridobivanje, vpis, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklicanje, vpogled, uporaba, razkritje s prenosom, sporočanje, širjenje ali drugo dajanje na razpolago, razvrstitev ali povezovanje, blokiranje, anonimiziranje, izbris ali uničenje, obdelava pa je lahko ročna ali avtomatizirana.

- torej: kakršno koli ravnanje z osebnimi podatki!
- izjema domače rabe

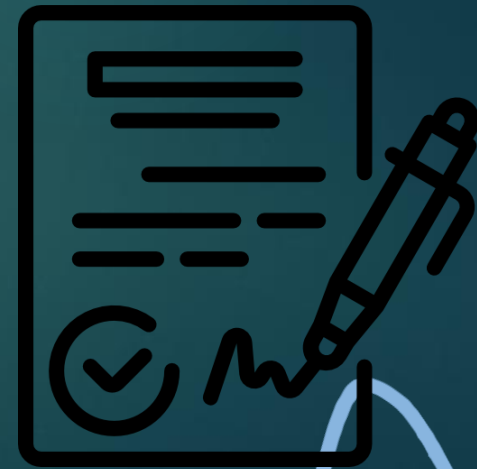
KLJUČNI POJMI

4. **UPRAVLJAVEC** - fizična ali pravna oseba ali druga oseba javnega ali zasebnega sektorja, ki sama ali skupaj z drugimi **določa namene in sredstva obdelave OP** oziroma oseba, določena z zakonom, ki določa tudi namene in sredstva obdelave.

- skupni upravljavci

5. **OBDELOVALEC** - najet s strani upravljavca na podlagi **pisne pogodbe/dogovora**, da **v imenu in za račun upravljavca** obdeluje OP: („pogodbena obdelava osebnih podatkov“)

- vzdrževalec spletne strani
- izvajalec videonadzora
- računovodski servis
- ponudnik IT storitev za obdelavo podatkov o učencih ...
- Osebnih podatkov **ne sme uporabljati za svoje namene.**
- **Upoštevati zahteve 28. člena Splošne uredbe – pogodba!** (vzorec na www.ip-rs.si)
 - ZVOP-2 pogodbene obdelave ne ureja/spreminja!

TEMELJNA NAČELA VARSTVA OSEBNIH PODATKOV

- **zakonitost, poštenost in preglednost** (*lawfulness, fairness and transparency*)
- **omejitev namena** (*purpose limitation*)
- **najmanjši obseg podatkov** (*data minimisation*)
- **točnost** (*accuracy*)
- **omejitev shranjevanja** (*storage limitation*)
- **celovitost in zaupnost** (*integrity and confidentiality*)
 - tudi razpoložljivost
- **odgovornost (accountability)**
 - odgovoren za skladnost s temeljnimi načeli in je to skladnost tudi zmožen dokazati – **Proaktivnost! Dolžnost upravljavca!**

PRAVNE PODLAGE

Kdaj je obdelava osebnih podatkov dopustna, pod kakšnimi pogoji?

6. člen Splošne uredbe (prvi odstavek)

- a) Privolitev
- b) Pogodba
- c) Zakon
- d) Reševanje posameznika
- e) Javni interes, izvajanje javne oblasti
- f) Zakoniti interesi
- c) in e) mora določati zakon

Pomembno je imeti eno pravno podlago, a primerno za konkretno situacijo!

9. člen Splošne uredbe – velja za posebne vrste osebnih podatkov

- Obdelava teh podatkov je prepovedana, razen če je podana izjema!
 - Primeri izjem

MOJI PODATKI = MOJE PRAVICE

Pomembno je, da poznamo svoje pravice glede osebnih podatkov:

- pravica do **obveščnosti** – kdo zbira tvoje podatke in zakaj
- pravica do **dostopa** in **kopije** – lahko zahtevaš vpogled
- pravica do **izbrisa** – pravica biti pozabljen
- pravica do **popravka** – če so tvoji podatki napačni

do 15 leta pravice otrok uveljavljajo starši

VEČ INFORMACIJ?

Obrazci

- Informacije za posameznike (13.čl.)
- Vzorec pogodbe za pog. obdelavo (28.čl.)
- Evidentiranje dejavnosti (30. čl.)
- Prijava kršitev varnosti (33. čl.)
- Imenovanje DPO (37. čl.)...

www.ip-rs.si

Smernice

www.tiodlocas.si

Iskalnik po mnenjih

Infografike

- GDPR na kratko - [PDF](#) | [PNG](#)
- Skupni upravljavci - [PDF](#) | [PNG](#)
- Pogodbena obdelava - [PDF](#) | [PNG](#)
- Prijava kršitev varnosti - [PDF](#) | [PNG](#) | [\(angl.: PDF\)](#)
- Neupravičeni vpogledi v osebne podatke - [PDF](#) | [PNG](#)

Pooblaščen oseb
za varstvo podatkov

Ocena učinka v
zvezi z varstvom
podatkov

Privolitev

Pogodbena
obdelava

Evidenca dejavnosti
obdelave

Prijava kršitev
varnosti

Obveščanje
posameznikov o
obdelavi

Kodeksi ravnanja

ZVOP-2

Skupni upravljavci

Umetna inteligenca
in varstvo osebnih
podatkov

Certifikacija in
akreditacija

BISTVENA SPOROČILA ZA UČENCE

- da razumejo, kaj je zasebnost in kaj so osebni podatki
- da razumejo, da gre za moč odločanja in ne za skrivanje
- da razumejo vrednost podatkov, zakaj jih drugi zbirajo o nas in kaj z njimi počno
- da se zavedajo posledic možnih zlorab
- da se zavedajo, da imajo glede svojih podatkov imajo določene pravice in kam se lahko obrnejo

Program Državljan, enakost, pravice in vrednote 2021-2027

INFORMACIJSKI
POOBLAŠČENEC

Sofinancira
Evropska unija

